

WYCIĄG Z PROTOKOŁU

Posiedzenie plenarne Naczelnej Rady Adwokackiej Toruń, 14 września 2018 r.

Adw. Jacek Trela otworzył posiedzenie plenarne Naczelnej Rady Adwokackiej i powitał wszystkich przybyłych – członków NRA i zaproszonych gości.

Naczelna Rada Adwokacka minutą ciszy uczciła pamięć zmarłego adwokata Czesława Jaworskiego, byłego Prezesa NRA i Redaktora Naczelnego „Palestry”.

(...)

Posiedzenie plenarne Naczelnej Rady Adwokackiej Toruń, 15 września 2018 r.

(...)

Pkt 6

Adw. Bartosz Przeciechowski poinformował, że w Sejmie została złożona petycja w sprawie zniesienia zakazu wykonywania zawodu adwokata w przypadku zatrudnienia na

9 umowę o pracę. Omówił treść petycji i dodał, że komisja ds. petycji ma 3 miesiące na rozpatrzenie petycji, ale nie wyznaczyła jeszcze terminu. Wskazał, że po zakończeniu prac tej komisji temat może znaleźć swoją kontynuację jako inicjatywa legislacyjna, jak to miało miejsce w przypadku petycji dotyczącej wydłużenia okresu statutu aplikanta po zakończeniu szkolenia. Nad sprawą pracuje Ministerstwo Sprawiedliwości, które pierwotnie było przeciwne. Rozpoczął prezentację multimedialną, wskazując na raport Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości oraz zainteresowanie mediów. Czy mamy zignorować tę petycję, czy zająć stanowisko w toku prac komisji ds. petycji? Zwrócił uwagę na różnicę między zatrudnieniem adwokata przez klienta, a stosunkiem pracy między adwokatami. Przypomniał plan pracy NRA, przyjęty uchwałą ze stycznia 2017 roku, zgodnie z którym temat zatrudniania adwokackiego został przekazany do Komisji ds. Praktyki Adwokackiej prowadzonej przez adw. Macieja Łaszczuka. Poinformował, że został poproszony o przygotowanie materiału. W czasie pracy analizowaliśmy przeciwwskazania dla stosunku pracy między adwokatem a klientem oraz zakres dopuszczalności stosunku pracy między adwokatem a kancelarią czy spółką adwokacką lub radcowską. Przedstawił informacje dotyczące sytuacji w innych krajach, wychodząc poza analizę przygotowaną przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości. Stwierdził, że w środowisku pojawiły się głosy dotyczące zatrudniania

adwokatów przez adwokatów. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w swoich orzeczeniach wskazuje na niezależność adwokata jako podstawowe wymaganie, które daje prawo do zachowania tajemnicy adwokackiej. Wymóg niezależności związany jest z brakiem jakiegokolwiek stosunku pracy w celu eliminacji ewentualnych konfliktów. Przytoczył przykłady kilku orzeczeń TSUE, które nie dotyczą jednak relacji adwokat – adwokat. Z przeprowadzonej analizy wynika, że możliwe byłoby dokonanie zmiany legislacyjnej w przedmiocie zatrudniania adwokata przez adwokata lub spółkę adwokacką. Zmiana przepisów musiałaby gwarantować adwokatowi świadczenie usług na rzecz klienta, a nie pracodawcy oraz wprowadzać gwarancje niezależności, analogiczne do zasad obowiązujących radców prawnych występujących w sprawach karnych. Zaznaczył, że przedstawił wynik prac Komisji ds. Praktyki Adwokackiej, który może być brany pod uwagę przy przygotowaniu stanowiska wobec ww. petycji. W jego opinii NRA powinna zająć stanowisko w toku prac komisji ds. petycji.

Adw. Jerzy Glanc podziękował za referat przybliżający również inne systemy prawne. Otworzył dyskusję.

Adw. Andrzej Zvara przypomniał, że kwestia stosunku pracy pojawiła się w 2011 roku przy próbie wprowadzenia zawodu doradcy prawnego i ponownie w czasie wprowadzania uprawnień do prowadzenia obron karnych dla radców prawnych. Wskazywaliśmy wówczas na niedopuszczalność stosunku pracy przy obronach karnych, gdyż doprowadziłoby to do patologii, biorąc pod uwagę, jak wielu radców prawnych pracuje dla instytucji publicznych i służb. W czasie procedowania tamtego projektu w tle pojawiła się znów sprawa połączenia zawodów. Stwierdził, że tę petycję należy potraktować z pełną czujnością, ponieważ konsekwencją zniesienia zakazu stosunku pracy będzie połączenie zawodów. W naszym stanowisku należy powtórzyć podstawowe argumenty i wskazać, że stosunek pracy w polskich realiach prawno-kulturowych doprowadzi do niewyobrażalnych patologii. Oprócz merytorycznej odpowiedzi, pokazującej zagrożenia dla interesu publicznego, Prezydium NRA powinno rozpocząć prace polityczne celem zbadania, czy za tą petycją nie kryje się poselski projekt ustawy. Ta petycja to nie przypadek. Stwierdził, że rozpatrywanie w tym kontekście sprawy stosunku pracy między adwokatami będzie otwarciem pudła Pandory. To rozpętałoby szeroką dyskusję, podsycaną przez media i środowiska polityczne.

Adw. Andrzej Grabiński zgodził się z przedmówcą. Należy się wystrzegać tematu zatrudnienia w jakiegokolwiek formie. Od radców odróżnia nas stosunek pracy, choć młodzi

10 adwokaci – i niektórzy seniorzy – oczekują socjalnego bezpieczeństwa. Możliwe są różne formy współpracy, ale stosunek pracy byłby utratą naszej podmiotowości. Adw. dr Michał Synoradzki przypomniał mu jeszcze o próbie stworzenia wspólnego dla adwokatów i radców prawnych kodeksu etyki. To próba zabrania nam tożsamości. Zaproponował, aby zakończyć tę dyskusję, bo to niebezpieczny. Jest przekonany, że za petycją będą szły dalsze kroki. NRA może odnieść się do projektu ustawy, jeśli taki zostanie przedstawiony. Nie dajmy się oczekiwaniom części środowiska, przejście do zawodu radcy prawnego jest dla każdego możliwe.

Adw. Jarosław Zdzisław Szymański podzielił stanowisko wyrażone przez adw. Andrzeja Zwarę. Stwierdził, że NRA powinna z należytą powagą odnieść się do sytuacji i zająć merytoryczne stanowisko. Zaproponował, aby jego kanwę stanowił materiał adw. Bartosza Przeciechowskiego. Przypomniał raport CCBE z 2007 roku o stanie przestrzegania praworządności w Polsce. Ten raport zawiera znakomitą argumentację, ponieważ został przygotowany w kontekście połączenia zawodów adwokata i radcy prawnego w Polsce. Zaproponował, aby przygotować kompleksowy materiał i skierować do komisji ds. petycji.

Adw. Włodzimierz Łyczywek nie podzielił stanowiska adw. Andrzeja Grabińskiego – dyskusja nie musi być długa, ale właściwym było powierzenie adw. Bartoszowi Przeciechowskiemu zaprezentowanie stanowiska i różnych wariantów. Podzielił stanowisko adw. Andrzeja Zwary – sprawa jest piekielnie niebezpieczna. Dodał, że jest pod wrażeniem prezentacji przygotowanej przez adw. Bartosza Przeciechowskiego.

Adw. Jerzy Glanc w imieniu prezydium posiedzenia wyraził uznanie dla referenta.

Adw. Stefan Salamon podzielił poglądy wyrażone przez przedmówców. Odpowiedź na petycję powinna zostać udzielona. Zgoda na jakąkolwiek zmianę w Prawie o adwokaturze otworzy niebezpieczną furtkę. Zwrócił uwagę na kwestię niezależności adwokata pracownika w stosunku do adwokata – pracodawcy. Co będzie, jeśli w tej samej sprawie będą mieli oni odmienne poglądy? Zwrócił również uwagę na kwestię równości między adwokatami.

Adw. Andrzej Malicki podzielił stanowisko zaprezentowane przez adw. Andrzeja Zwarę. Podziękował adw. Bartoszowi Przeciechowskiemu za dobrą i wyważoną prezentację. Stwierdził, że propozycja zmiany Prawa o adwokaturze to swoista prowokacja. Nie pierwsza i zapewne nie ostatnia. Zaproponował, aby zamaniifestować stanowisko, akcentując nie sprawy zawodowe, a interes publiczny i bezpieczeństwo klientów. Niezależność wynikająca ze sposobu wykonywania zawodu, potwierdzona orzeczeniami TSUE, powinna być argumentem tożsamym z kwestią niezależności sądów i niezawisłością sędziów.

Adw. Anisa Gnacikowska stwierdziła, że petycja jest anonimowa. Jeśli byłaby zaczepką do połączenia zawodów, ktoś by się pod nią podpisał jak pod projektem, za który chciałby zebrać gratulacje. Nasze środowisko nie wierzy, że zrobimy cokolwiek, co ułatwi kolegom wykonywanie zawodu. Część kolegów nie ma możliwości ponoszenia ryzyka gospodarczego przy prowadzeniu działalności. Potrzebują ubezpieczenia społecznego. Nieprawdą jest, że szczególne uregulowanie współpracy między adwokatami albo adwokatem a spółką jest nowe i narusza niezależność. Wskazała na przepisy dotyczące zespołów adwokackich, które mówią, że adwokat wykonujący zawód w zespole ma takie ubezpieczenie jak pracodawca. Ten przepis nie ma już mocy prawnej. Nie bądźmy zakładnikami połączenia. Nasi koledzy być może nie myślą tak samo o połączeniu zawodów jak my na tej sali, ponieważ nie mają naszego wsparcia i możliwości wykonywania zawodu w nowych formach. Te, które obowiązują nie odpowiadają w pełni potrzebom naszego środowiska. Wolność i niezależność to podstawy wykonywania zawodu adwokata. Czy nie poszukać jednak rozwiązań, które nie naruszają niezależności, a zdejmą z kolegów ryzyko gospodarcze i dadzą im ubezpieczenie społeczne?

11 Adw. Jerzy Glanc przypomniał, że dzisiejsza dyskusja jest prowadzona po to, aby określić kierunek stanowiska adwokatury wobec petycji złożonej w Sejmie w sytuacji, jeśli zostaniemy o nie poproszeni. Adw. Anisa Gnacikowska w swojej wypowiedzi opowiedziała się za możliwością zatrudniania adwokatów.

Adw. Jacek Giezek stwierdził, że autor petycji również mógł sięgnąć po analizy komparatystyczne, które zostały dziś przedstawione przez referenta. Zasugerował, aby w naszym stanowisku wskazać, że sięganie do takich analiz powinno następować z daleko posuniętą ostrożnością. Należy analizować nie poszczególne przepisy, a całe otoczenie normatywne. Ci, którzy łamią dziś Konstytucję chętnie odwołują się do innych systemów prawa, aby usprawiedliwić swoje działania. Tak być nie powinno.

Adw. Henryk Stabla stwierdził, że należy myśleć na przyszłość i mieć na uwadze nastroje, które towarzyszą sprawie stosunku pracy. Zgłosił się do niego kandydat na aplikanta adwokackiego,

który ostatecznie wybrał aplikację radcowską. Myśląc o przyszłości, stwierdził, że chce być radcą prawnym z uwagi na poczucie bezpieczeństwa socjalnego, które da mu umowa o pracę.

Adw. Andrzej Zwara ad vocem stwierdził, że dyskusję z wypowiedziami adw. Anisy Gnacikowskiej i adw. Henryka Stabli należy pozostawić na czas pokoju. Rozpoczęcie jej teraz to prosta droga do wewnętrznego podzielenia środowiska i skłócenia adwokatów z radcami prawnymi. Należy odpowiedzieć merytorycznie na petycję z punktu widzenia ochrony interesu publicznego, a Prezydium NRA powinno podjąć działania polityczne. Nic się dziś nie dzieje bez przypadku.

Adw. Paweł Gieras w pełni podzielił słowa adw. Andrzeja Zwary. Adwokatura jest wolnym zawodem. Jeśli być nim przestanie, nie będzie adwokatury. Być może nie zdają sobie z tego sprawy młodszy koledzy, zatem trzeba do nich dotrzeć z pewnym przekazem. Bezpieczeństwo socjalne poprzez umowę o pracę będzie działać przeciw nim. Należy poprawić wewnętrzny system komunikowania się z kolegami. Nie ma przymusu bycia adwokatem, są inne możliwości. Jeśli ktoś lepiej się czuje w ramach stosunku pracy, to może mentalnie nie jest przygotowany do konkurencji w wolnym zawodzie. Przekaz ze strony NRA musi być jednoznaczny – nie ma zgody na otwarcie niebezpiecznej puszką Pandory. Adw. Anisa Gnacikowska odniosła się do kwestii zespołów adwokackich. Może warto przypomnieć młodszym kolegom tę możliwość wykonywania zawodu adwokata. To sprawa edukacji i lepszego przekazu.

Adw. Maciej Łaszczuk przypomniał, że Krajowy Zjazd Adwokatury zobowiązał NRA do ustosunkowania się do zagadnienia zatrudniania adwokata przez adwokata. Prezentacja adw. Bartosza Przeciechowskiego stanowiła raport z pracy Komisji ds. Praktyki Adwokackiej. Nie można na to zagadnienie patrzeć tylko przez pryzmat petycji złożonej w Sejmie. Jako Przewodniczący Komisji, której powierzono opracowanie tematu, poprosił NRA o stanowisko w sprawie zatrudniania adwokata przez adwokata.

Adw. Jarosław Szczepaniak zgodził się, że Zjazd zobowiązał NRA do zajęcia stanowiska, które powinno być jednoznaczne – nie ma żadnej możliwości nawiązywania stosunku pracy przez adwokata. Sama dyskusja jest niebezpieczna. Skoro wśród Członków NRA nie ma jednolitego stanowiska, to i adwokatura jest w tej kwestii podzielona. Zaproponował, aby zakończyć dyskusję i podjąć uchwałę, że nie ma możliwości nawiązywania stosunku pracy w jakiegokolwiek formie.

Adw. Stanisław Kłys stwierdził, że każdy z nas ma pojęcie o adwokaturze i jej celach. Stosunek pracy polega na podległości, a wcześniejsze pokolenia walczyły o to, aby jej nie było. O czym nie można mówić, należy milczeć, choć takie dyskusje bywają ożywcze.

Adw. Jerzy Glanc stwierdził, że z przeprowadzonej w dniu dzisiejszym debaty da się wyciągnąć wnioski bez konieczności podejmowania uchwały.

12 Adw. Bartosz Przeciechowski podziękował za głosy w dyskusji. Zwrócił uwagę na potrzebę wykonania planu pracy NRA opartego na uchwałach Zjazdu, od którego minęły 2 lata. Nie stawia wniosku o podjęcie uchwały, ale musimy mieć na uwadze sytuację wykonywania zawodu. Rozumie przedstawione argumenty, ale nie znaczy to, że NRA nie powinna realizować pracy, której celem jest poprawa warunków wykonywania zawodu, mówiąc ogólnie. Celem prezentacji było odniesienie się do punktu z planu pracy NRA. Wyjaśnił, że petycja nie jest anonimowa, ale zgodnie z przepisami jej autor mógł zastrzec sobie anonimowość. Stwierdził, że zawody nie zostały połączone dzięki właściwej reakcji samorządów adwokackiego i radcowskiego. Komisja ds. Praktyki Adwokackiego przygotowała ten i inne materiały – należy ocenić, kiedy przestać czekać i skonfrontować się z sytuacją. Obecnie w rzeczywistości legislacyjnej decyduje wola polityczna. Adwokatura powinna zająć stanowisko. Jakie to będzie stanowisko – Prezydium NRA

rozważy na podstawie przeprowadzonej dyskusji. Przypomniał, że analiza komparatystyczna użyta w jego prezentacji związana była z treścią artykułu prasowego, w którym wspomniano raport Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, agendy ministerialnej przygotowującej analizy potrzebne Ministerstwu Sprawiedliwości. Instytut przygotował ten raport na wiosnę br., zatem prace legislacyjne już w jakimś zakresie trwają. Być może trzeba będzie przeprowadzić pogłębioną analizę, o której mówił adw. prof. Jacek Giezek, aby odeprzeć argumenty.

Adw. Jerzy Glanc podziękował za referat i prezentację oraz zwrócenie uwagi na ważkość zagadnienia w kontekście społeczno-politycznej rzeczywistości. Zgodził się, że musimy pracować nad określonym stanowiskiem.